

13 ЧЕСНИХ ФАКТІВ ПРО ВІЙНУ В УКРАЇНІ*

Вже традиційно, користуючись нагодою, кожну зустріч із своїми друзями і партнерами я розпочинаю і закінчую словами вдячності за підтримку. Я дякую за те, що ми вистояли, дякую за те, що ми продовжуємо боротися, і сподіваюся, що не зважаючи на слабкість політиків, продовжимо боротьбу і здобудемо Перемогу, не лише України, а й для усього цивілізованого світу, над чуюмою, яка прийшла у цей світ в 21 столітті.

Я хотів би, щоб наша розмова була чесною. Лише чесність приведе нас до правильного розуміння тих процесів, що відбуваються. Я сформував декілька фактів дійсності, які можуть претендувати на емпіричні судження. Але чи є вони науковими, звісно, вирішувати вам.

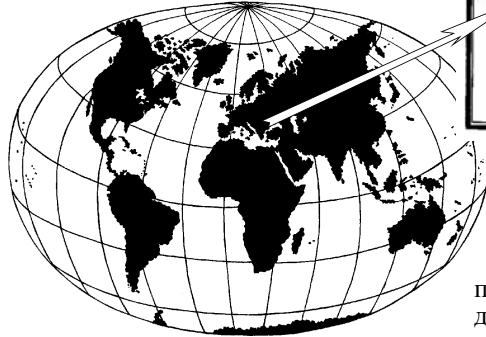
1. Отже, перший факт дійсності, думаю ви зі мною погодитесь, це існування визначення «колективний Захід». Він дійсно існує, і ми вважаємо це групою розвинутих західних країн, з високою розвинутими економіками і демократіями та власною системою безпеки. Такими як НАТО.

2. У світі існує низка авторитарних країн, з високою концентрацією влади в одних руках. Ці країни позбавлені демократії. Їхні економіки базуються на запасах корисних копалин, або на плановому регулюванні, і призначені для обслуговування інтересів правлячого лідера або парії чи руху.

3. У світі є країни, яким внаслідок історичних подій та прагнення власного народу вдалося вийти зі складу авторитарних імперій та режимів. Деякі з них приєдналися до колективного Заходу. Деякі, в основному через супротив авторитарних імперій, продовжують свою боротьбу за приєднання до цивілізованого світу, при цьому зберігають безпеку втраченої власної незалежності. Деякі, такі як Грузія, Білорусь вже втратили формальну незалежність. Така країна як Україна, внаслідок шаленого опору росії та власної нерішучості, опинилася у війні за власну незалежність від авторитарної імперії.

4. Дуже важливе ствердження для розуміння війни в Україні. На відміну від Білорусі та Грузії, що втратили свою незалежність майже безкровно, Україна вже 10 років зі зброєю в руках бореться саме за свою незалежність. Повномасштабна війна вже триває

* Промова Валерія Залужного у Королівському інституті міжнародних відносин (Chatham House) 17 жовтня 2024 року.

майже три роки. Понад 30 тисяч людей вже загинуло. Сотні тисяч отримали поранення, але ми продовжуємо боротися. Цей факт, мабуть є головним доказом того, що ми, українці, прагнемо жити у цивілізованому західному світі. І попри усі негаразди, ми маємо право на своє власне майбутнє. Наш ворог, зневажаючи наше власне бажання, заперечує нашу історію та культуру, намагається саме знищити нас як націю. Підтвердженням цього є не лише події з історії минулого століття. Такі як Голодомор, наприклад, зовсім нещодавні події у Бучі та Гостомелі, події на окупованих територіях. Саме цей факт унеможливує будь-яке мирне співіснування у майбутньому і відповідно не може розглядати будь-які варіанти зупинення війни на основі будь-яких намірів про взаємну безпеку.

5. Причиною того, що відбувається сьогодні в Україні, є закономірні наслідки небажання саме колективного Заходу впливати на глобальну систему безпеки. Саме користуючись слабкістю Заходу і безпосередньо США, росія у 2008 році розпочала розширення «простору безпеки». Вже згодом у 2014 році, під мовчання все того ж колективного Заходу росія розпочала війну проти України, яка врешті стала самою кривою війною 21 століття в центрі Європи.

6. Вже сьогодні, щоб Захід продовжував боятися далі, путін говорить то про червоні лінії, то про ядерну зброю, а західні політики все частіше, знаходячись у заручниках своїх виборців, читають молитву про необхідність уникнення ескалації. Це знову, лише факт дійсності. Але, чи обмежиться ця війна саме апетитами пу-

тіна, тільки Україною, на це вже повинні дати відповідь якраз західні політики. Своїм виборцям.

7. Колективний Захід не вірив в Україну. Тому західна преса, боячись путіна, давала Україні спочатку три години, потім три доби. Потім, прийшовши на допомогу Україні, Захід, боячись чи то ядерної війни, чи то ескалації не забезпечив Україну необхідною кількістю зброї, тому ми не змогли досягти у 23-му році якихось значущих успіхів у розгромі росії і увійшли у стан затяжної війни, вихід із якою вже сьогодні здається неможливим. Я не буду зупинятися на цьому. Сподіваюся, що ви могли ознайомитися із моїми статтями. До речі, я писав їх саме для вас. Бо саме тоді ми втратили можливість самотужки піти до завершення війни. І ось чому.

8. Цей факт дійсності вже стосується усіх нас, хто знаходиться у цьому залі. Це вже стосується кожного з вас. Скажіть, будь ласка, чи є сьогодні секретом, що навколо росії об'єдналися Китай, Північна Корея та Іран? Чи хтось вважає, що вони об'єдналися проти України? Якщо так, то хай я буду першим, хто сумнівається. Більшість у цих країнах навіть не знає, де знаходиться Україна. А якщо уважно подивитися на таку організацію як БРІКС, а особливо на її перспективи? Він буде розширюватися. А що ж колективний Захід? Він все ще боїться ескалації?

9. Важливий факт дійсності. Війна. Хочете ви цього чи ні. Хочуть цього ваші виробники зброї з контрактами на руках, чи ні, війна, на жаль, змінилася. Війни зразка 1953 року вже не буде. Вона закінчилася влітку 23-го року в Україні. У той момент, коли на поле бою прийшли роботи, а західна преса і натівські генерали сміялися з мене. Вже 2024 року в бій прийшли технології. Їх привів штучний інтелект. З мене вже ніхто не сміється. Навіть тут, у Британії, вже переглядають стратегію національної безпеки. НАТО

мовчить. А що тоді з глобальною безпекою? Чи вона досі тримається на винищувачах, авіаносцях і наддорогих ракетах? Я вас трохи засмучу. Ні. На жаль. Але не зупинюся на цьому. Сподіваюся, ви читали, що я публікував для вас.

10. Ми, українці, що воюємо за власну свободу вже 10 років, бачимо перемогу дуже просто. Нам треба отримати три базові відчуття.

11. Відчуття власної безпеки. Ми маємо бути впевнені, що хоча б 100 років на Україну ніхто не нападе. Ми хочемо мати гарантію власної безпеки для себе і своїх дітей. Це можна зробити найшвидше найпростіше. Україні потрібно вступити в НАТО. Або зробити з України НАТО. Як наприк-

лад Ізраїль. Так, сьогодні альтернативи НАТО немає. Спірне питання щодо військових спроможностей НАТО. Але альтернативи сьогодні немає.

12. Ми маємо отримати відчуття необмежених можливостей розвитку. Будь-хто в Україні має мати необмежені можливості. А це – відновлення післявоєнної України. Це те, про що зараз багато розмов на Заході. Але чи можливе відновлення без безпеки? Чи згоден інвестор вкладати кошти в країну, де завтра може бути знову війна? І тут я вас засмучу. Ні. Ніяких довгих перспектив без безпеки не існує апіорі.

13. Кожний українець має відчувати, що він знаходиться у власній домові. Що він удома. Де він народив-

ся і виріс, де поховані його батьки і де живуть його діти. У мирі і спокої.

Я прийшов сюди не критикувати Захід чи НАТО. Я цілком розумію, що Україні, навіть за Будапештським меморандумом, ніхто нічого не винен. Україна щодня б'ється за виживання. Я лише хочу, аби Джордж Сантяна (американський філософ. – Ред.) не мав рації. Аби ми, людство, у чийх руках доля 21 століття, були розумними і пам'ятали своє минуле, щоб не пережити його в майбутньому.

**Валерій ЗАЛУЖНИЙ,
Надзвичайний і повноважений
посол України у Великій Британії
і Північній Ірландії,
Головнокомандувач ЗСУ
(2021–2024)**

Валерій ЗАЛУЖНИЙ: «ДОСВІД НАШОЇ БОРОТЬБИ БУДЕ КОРИСНИМ ДЛЯ ВСІХ, ХТО ШУКАЄ ШЛЯХ ДО МИРУ»*

Доповідь на RUSI Land Warfare Conference 2024

Досвід нашої боротьби буде корисним для всіх, хто шукає шлях до миру. І шлях до миру також може пролягати через війну.

«Si vis pacem, para bellum» – слова, приписувані давньоримському історичу Корнелію Непоту, на жаль, ідеально підходять демократичному суспільству навіть сьогодні, у 21 столітті. Якщо хочеш миру, готуйся до війни. Так, це абсолютна правда. Це підтверджую я, кому довелося бути в ролі Головнокомандувача Збройних Сил України, і весь український народ, який дійсно засвоїв це добре і болісно.

Коли я народився, минуло двадцять вісім років після закінчення однієї з найжорстокіших і найкривавіших воєн в історії людства. Коли я народився, вже не падали бомби на міста і села, і танки не розчавлювали грунт і все на ньому. Не було пронизливих звуків повітряних сирен, не було автоматних черг.

Але сьогодні я молюся сам і прошу всіх вас молитися і просити Бога, щоб наші онуки ніколи не побачили того, що бачили наші діди, що бачили ми і, на жаль, наші діти. Заради цього не можна припиняти боротьбу за право жити навіть на хвилину. Зло поруч, і воно прийшло вбивати.

Незважаючи на те, що найціннішим багатством людства на планеті Земля є здатність жити, майже вся її історія пов'язана з війнами. Точніше, з убивством людей. Ці війни, або точніше вбивства, з часом, з точки зору масштабу подій та кількості жертв, стали безпрецедентними і набули статусу світових воєн. Лише в минулому столітті було два таких конфлікти – Перша та Друга світові війни, які в часі розділило трохи більше двадцяти років, і які забрали життя близько 60 мільйонів людей. Чи готове людство спокійно прийняти наступну війну за масштабами страждань – Третю світову війну? До певної міри це залежить від нас, професійних військових, які знають про війну майже все. Адже саме професійні військові ведуть війни і знають їхню справжню ціну. Ціну поразок і перемог.

Звертаючись до подій 2022-2024 років десятилітньої війни між Україною та Росією, ми повинні чесно розповісти людству, що відбувається і до чого людство має бути готовим. Вільні і демократичні нації та їхні уряди повинні прокинутися і подумати про те, як захистити своїх громадян і свої країни.

Ми готові поділитися всіма нашими знаннями, досвідом і думками з тими, хто не залишив Україну у важкі

часи і хто шукає миру і спокою для своїх народів.

Отже, чому ця війна навчила нас, українців, і особливо її повномасштабна складова, яка вихором увірвалася в наше життя 24 лютого 2022 року?

Перш за все, війн треба уникати! Але якщо вона все ж таки прийшла, до неї потрібно бути готовим. Саме готовність до війни слід розглядати як величезний комплекс заходів, який охоплює не лише суто військові аспекти, а й усі сфери державної діяльності.

Мабуть, найскладнішою і найважливішою складовою є готовність суспільства, яка базується на чесній і прозорій комунікації між владою і народом. Суспільство має погодитися тимчасово відмовитися від низки свобод заради виживання. Сучасні війни, на жаль, є тотальними. Вони вимагають зусиль не лише армії, а й суспільства в цілому. Політики можуть і повинні мобілізувати суспільство. З цією метою комплексно залучаються військові та інші державні ресурси. Серед таких ресурсів – економіка, фінанси, населення та союзники. Такі дії, звичайно, вплинуть на політичні процеси в державі.

Таким чином, готовність до війни визначатиметься не лише готовністю армії відбити агресію, а й готовністю суспільства протистояти ворогу.

По-друге, війну в жодному разі не можна розглядати як частину внутрішньополітичного процесу. Війна – це максимальна концентрація сил для виживання. І тільки для цього!

«Війна – це просто продовження політики іншими засобами», – сказав

